

การวิเคราะห์บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวัน สมัยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาดำรงตำแหน่งผู้นำรัฐบาล Analyzing on Newspaper's Editorials during General Prayut Chan-o-cha being the Head of Government

นาฏยา พิลางาม*

บทคัดย่อ

ประเทศไทยได้เกิดรัฐประหารขึ้นในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งในช่วงแรกดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และต่อมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีซึ่งสื่อหนังสือพิมพ์มีบทบาทหน้าที่ในการสะท้อนการทำงานของรัฐบาล ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์บทบรรณาธิการ ในช่วงที่ 1 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และช่วงที่ 2 ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน และคมชัดลึก โดยสุ่มตัวอย่างบทบรรณาธิการรวม 522 บทความ เพื่อวิเคราะห์วัตถุประสงค์ ประเด็นนำเสนอและทิศทางของบทบรรณาธิการ พบว่า (1) บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับมีวัตถุประสงค์เพื่อ “กระตุ้นให้เกิดการกระทำ” ทั้ง 2 ช่วง (2) บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์คมชัดลึกและมติชนนำเสนอประเด็น “ด้านการเมือง” มากที่สุด หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเสนอประเด็น “ด้านสังคม” มากที่สุดทั้ง 2 ช่วง (3) บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับนำเสนอใน “ทิศทางที่เป็นกลาง” ทั้ง 2 ช่วง แต่ในช่วงที่ 1 มี “ทิศทางบวก” มากกว่า “ทิศทางลบ” ในช่วงที่ 2 มี “ทิศทางลบ” มากกว่า “ทิศทางบวก”

คำสำคัญ: บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์, พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา, ผู้นำรัฐบาล

Abstract

There are coup d'état in Thailand on May, 22, 2014 by the National Council for Peace and Order (NCPO), leading by General Prayut Chan-o-cha as the head of the National Council for Peace and Order (NCPO) in the first period. Then he became the Prime Minister of Thailand in second period. The role of newspapers is to reflect the government's performance. Thus this study used a comparative quantitative content analysis to examine and analysis of the Thai Newspaper's Editorials during General Prayut Chan-o-cha being the Head of the National Council for Peace and Order (NCPO) and the Prime Minister of Thailand. The content are from Thairat, Matichon and Komchadluek newspapers. This paper chooses the purposive sampling in both periods with total of 522 articles. Purpose of the research is to analyze the objectives, agendas and directions of Thai Newspaper's Editorials. The results revealed that editorials' objectives from 3 newspapers in two period is to urge to performance, editorials' agendas from Komchadluek and Matichon newspapers in two period is to report the political agenda very much but social agendas from Thairat newspapers, and editorials' direction from 3 newspapers is neutral in 2 period but there are more positive than negative in the

* ดร. อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

first period and more negative than positive in second period.

Keywords: Newspaper's Editorials, General Prayut Chan-o-cha, Head of Government

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การเมืองไทยในปัจจุบันนี้เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก นับตั้งแต่การเกิดรัฐประหาร ปี พ.ศ.2557 นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในนามของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยได้ทำหน้าที่บริหารประเทศในช่วงที่ยังไม่มีนายกรัฐมนตรีคนใหม่ หลังจากนั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาได้มีพิธีรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 29 ดังนั้น พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงถือเป็นนายทหารอาชีพคนที่ 2 ที่เป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นผู้นำรัฐประหารคนที่ 2 ที่เป็นนายกรัฐมนตรีอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของบริบททางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวว่าจะส่งผลต่อการทำงานของสื่อมวลชนไทยอย่างไรบ้าง

ทั้งนี้ ในประเทศไทย “หนังสือพิมพ์” ถือเป็นสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพในการนำเสนอและการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองมากที่สุด เนื่องจากเป็นสื่อที่ถูกแทรกแซงโดยกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองน้อยที่สุด จึงเกิดพื้นที่ “บทบรรณาธิการ” เพื่อแสดงทัศนะของหนังสือพิมพ์ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แสดงความคิดเห็นที่บ่งบอกถึงนโยบายและจุดยืนของหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับอย่างชัดเจน ซึ่งผู้เขียนบทบรรณาธิการสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระภายใต้ความรับผิดชอบของกฎหมายและจริยธรรมทางวิชาชีพ ดังนั้น บทบรรณาธิการจึงถือเป็นคอลัมน์ที่มีความสำคัญมาก นอกจากนี้ บทบรรณาธิการยังทำหน้าที่กลั่นกรองข่าวสาร กำหนดวาระข่าวสาร รายงาน และอธิบายเหตุการณ์เพื่อความกระจ่างชัด ดังนั้น ผู้เขียนบทบรรณาธิการจึงต้องวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบและต้องอ้างอิงข้อมูลที่น่าเชื่อถือด้วยลีลาการเขียนที่มีพลังจนสามารถกระตุ้นความคิดและอารมณ์ของผู้อ่านได้ซึ่งเป็นเทคนิคที่ทำให้บทบรรณาธิการมีพลังยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์ความแตกต่างของการนำเสนอบทบรรณาธิการ

หนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาไทย ในช่วงที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นหัวหน้ารัฐบาล 2 ช่วง คือ ช่วงที่ดำรงตำแหน่ง “หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)” และดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีสถานภาพแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์วัตถุประสงค์ ประเด็น และทิศทางการนำเสนอของบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาไทย ในช่วงที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาดำรงตำแหน่งหัวหน้า คสช. และดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของไทย

วรรณกรรม กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

(1) แนวคิดเกี่ยวกับบทบรรณาธิการ

มาลี บุญศิริพันธ์ (2537) กล่าวว่า บทบรรณาธิการเป็นคอลัมน์ที่แสดงถึงทัศนคติและจุดยืนของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า บทบรรณาธิการเปรียบเสมือนธงชัยเฉลิมพลของหนังสือพิมพ์ หากหนังสือพิมพ์ใดไม่มีบทบรรณาธิการก็ดูเหมือนหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไม่ได้ทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังเป็นคอลัมน์ที่มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในด้านของความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ความเชื่อถือ และสามารถสร้างประสามติในเรื่องใด ๆ ได้ ดังนั้นบทบรรณาธิการจึงต้องมีการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นทางการและผู้เขียนบทบรรณาธิการจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ สามารถวิเคราะห์ ชี้แนะ และใช้หลักของเหตุผลอย่างมีระบบ นอกจากนั้นผู้เขียนจะต้องมีความสามารถสูงในการตีความและอธิบายตามข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงต้องเขียนจากสิ่งที่มีประโยชน์ต่อประชาชนให้มากที่สุดและต้องเขียนด้วยความกล้า ไม่มีอคติแอบแฝง และสามารถเป็นกระบอกเสียงของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ในการแสดงความคิดเห็นในบทบรรณาธิการ ผู้เขียนต้องคำนึงถึงหลักการ นโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดของหนังสือพิมพ์ของตนที่มีต่อสังคม ในการตอบสนองความต้องการและให้ความรู้ การศึกษา และความกระจ่างต่อสังคม บทบรรณาธิการที่ดีจะต้องพยายามกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความรู้สึกสำนึก และตระหนักในความผิดชอบและแก้ไขปัญหาาร่วมกันต่อ

ปัญหารอบตัว ไม่ว่าจะเป็นปัญหาบ้านเมือง หรือปัญหาสังคมในทุกด้าน

มาลี บุญศิริพันธ์ (2534) ได้แบ่งบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ออกตามวัตถุประสงค์ในการเขียนออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่ เพื่อเสนอข่าวสาร เพื่ออธิบายเชิงวิเคราะห์ภูมิหลัง เพื่อแถลงหรืออธิบายข่าว เพื่อแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการกระทำ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ เพื่อโน้มน้าวใจ (to persuade) เพื่อยกย่องสรรเสริญ เพื่อประกาศนโยบาย และเพื่อความบันเทิง ทั้งนี้ก็กลับพบว่าความนิยมอ่านบทบรรณาธิการยังอยู่ในระดับที่ต่ำมาก โดยมักจะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการชี้นำสังคม (Elite) ได้แก่ กลุ่มนักธุรกิจ ข้าราชการ นักการเมือง เพราะคนกลุ่มนี้มีความจำเป็นต้องติดตามข่าวสาร แนวโน้ม และทัศนะของสังคมอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าผู้อ่านในหน้าบทบรรณาธิการจะอยู่ในอัตราส่วนค่อนข้างต่ำ แต่หน้าบทบรรณาธิการก็มีบทบาทและอิทธิพลค่อนข้างสูงเพราะมุ่งโดยตรงต่อกลุ่มผู้อ่านที่มีอำนาจตัดสินใจในสังคม

(2) ทฤษฎีการกำหนดวาระ

กระบวนการกำหนดวาระ (Agenda Setting Process) คือ การแข่งขันกันอย่างไม่หยุดยั้งระหว่างผู้เสนอประเด็นกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้ประเด็นปัญหาของตนหรือกลุ่มตนได้รับความสนใจและเอาใจใส่จากสื่อมวลชนจากสาธารณชน และจากกลุ่มชนชั้นนำที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ซึ่งบทบาทของสื่อมวลชนในการ “กำหนดวาระ” (Agenda Setting) ที่เกิดขึ้นจำนวนมากให้เป็นระบบระเบียบเพื่อพร้อมสำหรับการนำเสนออันสื่อมวลชนจะต้องจัดวาระเรียงลำดับความสำคัญเพื่อให้ประชาชนได้พูดถึง อภิปราย ถกเถียง และให้ความสำคัญต่อประเด็นที่สื่อมวลชนเลือกมานำเสนอ เป็นอิทธิพลทางอ้อม กล่าวคือ แม้สื่อมวลชนจะไม่สามารถทำให้ประชาชนคิดแบบที่สื่อมวลชนคิดได้ แต่สื่อมวลชนสามารถทำให้ประชาชนคิดถึงกับสิ่งที่สื่อมวลชนบอกได้

“ความสำคัญ” (Salience) เป็นระดับที่ทำให้ประเด็นปัญหาในการกำหนดวาระนั้นถูกรับรู้ว่ามีมีความสำคัญมากกว่าประเด็นปัญหาอื่น ๆ หรืออาจเรียกว่า “ความสำคัญเชิงเปรียบเทียบ” ซึ่งหัวใจสำคัญของกระบวนการกำหนดวาระ คือ เมื่อใดก็ตามที่ประเด็นปัญหาใดมีความสำคัญ ประเด็นนั้น ๆ ก็จะกลายมาเป็นวาระของสื่อมวลชน (Media Agenda) วาระของ

ประชาชน (Public Agenda) หรือวาระของผู้กำหนดนโยบาย (Policy Agenda) ซึ่งภารกิจของนักวิชาการก็คือ การวัด “ความสำคัญ” ของประเด็นปัญหาเหล่านั้นว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร และทำไมจึงเกิดการเปลี่ยนแปลง (Dearing and Rogers, 1996)

“วาระของสื่อมวลชน” (Media Agenda) ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการกำหนดวาระที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อวาระของประชาชน หรือวาระของผู้กำหนดนโยบาย โดย “การกำหนดวาระของสื่อมวลชน” (Media Agenda Setting) หมายถึง การให้น้ำหนักและความสำคัญกับประเด็นปัญหา รวมทั้งการแสดงทัศนะหรือท่าทีการให้เหตุผล เพื่อย้ำความสำคัญที่สื่อมวลชนเป็นผู้คัดเลือกกว่าเรื่องใดที่ผู้อ่านควรรับรู้ เพื่อเป็นการจัดลำดับความสำคัญและให้สาธารณชนรับรู้และจัดลำดับความสำคัญของข่าวสารตามทิศทางเดียวกับสื่อมวลชน

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2534:147) กล่าวว่า สื่อมวลชนต้องคำนึงถึง “ความเข้มข้นของข่าว” ซึ่งถือเป็นการเสริมบทบาทในการกำหนดวาระข่าว ประกอบด้วย การเพิ่มหรือขยายพื้นที่ ความถี่ในการรายงานข่าว และระยะเวลาในการนำเสนอข่าว

นอกจากนี้ แมคคอมบส์ และชอว์ (McCombs & Shaw, 1972) ยังกล่าวว่า เมื่อเกิดประเด็นปัญหาขึ้น ในการเลือกและการนำเสนอมีความสำคัญมาก ผู้อ่านไม่เพียงแต่เรียนรู้เรื่องที่สื่อแนะนำเท่านั้น แต่ยังรู้น้ำหนักความสำคัญของข่าวนั้นจากปริมาณและการจัดวางตำแหน่งของข่าว โดยระยะเวลาที่มีความหมายใกล้เคียงกับความถี่ แม้ว่าข่าวสารจะถูกรายงานบ่อยครั้ง แต่ถ้าถูกนำเสนอไม่นานก็เลิกไปก็จะทำให้การกำหนดวาระข่าวนั้นถูกลดบทบาทลงไปด้วย ทั้งนี้ข่าวใดข่าวหนึ่งจะมีอิทธิพลมากหรือน้อยตามการกำหนดวาระ ก็เพราะการที่ประชาชนผู้รับสารจำนวนมากสนใจและติดตามข่าวนั้นเป็นเวลานาน ทำให้สื่อมวลชนสามารถนำเสนอหรือป้อนข่าวนั้น ๆ อยู่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้จะทำการวิเคราะห์ 3 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ ประเด็น และทิศทางการนำเสนอของบทบรรณาธิการ ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน และคมชัดลึก เนื่องจากเป็นหนังสือพิมพ์ติด 5 อันดับแรกที่มี

ยอดจำหน่ายและโฆษณาของประเทศไทย โดยในช่วงที่ 1 ระหว่างวันที่ 22 พฤษภาคม - 21 สิงหาคม 2557 เป็นเวลา 92 วัน และช่วงที่ 2 ระหว่างวันที่ 22 สิงหาคม 2557 - 20 พฤศจิกายน 2557 เป็นเวลา 92 วัน โดยจะสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงบทบรรณาธิการมาทำการวิเคราะห์เฉพาะฉบับที่ตีพิมพ์ในวันจันทร์ พุธ และศุกร์ รวมทั้งสิ้น 522 บทความ โดยการศึกษาครั้งนี้จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยพิจารณาจากแนวคิดหลัก (Theme) ของเนื้อหาเป็นสำคัญ โดยจะใช้ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet) สำหรับบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหา และจะใช้สถิติแบบพรรณนาวิเคราะห์มาช่วยเสริมด้วยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

(1) บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ มีวัตถุประสงค์เพื่อ “กระตุ้นให้เกิดการกระทำ” เหมือนกันทั้ง 2 ช่วงเวลา

จากการวิเคราะห์เนื้อหาในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คมชัดลึก และมติชน พบว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อ “กระตุ้นให้เกิดการกระทำ” เหมือนกันทั้ง 3 ชื่อฉบับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรรัตน์ คชสิทธิ์ (2557) ซึ่งศึกษาเรื่อง “การเขียนแสดงความเห็นในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการเขียนแสดงความเห็นในบทบรรณาธิการ ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยโดยศึกษาจากบทนำหนังสือพิมพ์มติชนและบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐระหว่าง 1 มกราคม 2542 ถึง 31 ธันวาคม 2551 จำนวน 320 บทความผลการศึกษาพบว่า การใช้ภาษาประกอบข้อความแสดงความเห็นบ่งชี้เจตนามี 3 ลักษณะโดยลักษณะที่ 3 ได้แก่ เจตนาแนะนำให้ยอมรับหรือนำไปปฏิบัติ จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของบทบรรณาธิการในเรื่องนี้คือ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการกระทำ แต่สำหรับกรวิจัยเรื่องนี้พบว่า วัตถุประสงค์เพื่อ “กระตุ้นให้เกิดการกระทำ” มีมากที่สุดทั้ง 2 ช่วงเวลาที่ศึกษานั้นสาเหตุเกิดจากเป็นช่วงสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่ใช่ภาวะปกติ กล่าวคือ เป็นภาวะที่มีการยึดอำนาจรัฐประหารจากทหาร ทำให้สื่อมวลชนซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชนจึงต้องนำเสนอผ่านพื้นที่สื่อมวลชน เพื่อกระตุ้นหรือรณรงค์ทางการเมืองบางอย่าง เพื่อให้เกิดผลในเชิงปฏิบัติ

จะเห็นได้ว่าการที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คมชัดลึก และมติชนนำเสนอบทบรรณาธิการเพื่อ “กระตุ้นให้เกิดการกระทำ” นี้สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้อ่านได้ขึ้นอยู่กับประเด็นที่หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆต้องการกระตุ้นให้เกิดขึ้น เนื่องจากมีประชาชนเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นด้วยตนเองโดยตรง แต่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องรับรู้ผ่านสื่อมวลชน หลังจากนั้นก็อาศัยข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงอาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีสายป่านยาว ซึ่งสามารถประสานเชื่อมโยงแหล่งข่าวกับปัจเจกบุคคลและกลุ่มทางสังคมที่อยู่ไกลออกไปได้ นอกจากนี้สื่อมวลชนยังทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการสื่อสาร อภิปราย ถกเถียง และประสานนักการเมือง สถาบันทางการเมือง และประชาชนเข้าด้วยกัน โดยทำให้ทุกฝ่ายทราบถึงปัญหาและข้อมูลข่าวสารจากแหล่งเดียวกัน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ค่อนข้างเป็นอิสระกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ทำให้หนังสือพิมพ์มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการสร้างทัศนคติ ความรู้ และพัฒนาความคิดทางการเมืองให้แก่ประชาชน รับฟังและเป็นสื่อกลางการแสดงความคิดเห็นจากประชาชนไปสู่รัฐบาล นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังสามารถแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อท้วงติงหรือคัดค้านต่อการดำเนินงานของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของบทบรรณาธิการ ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ วราภรณ์ ทรัพย์รุ่งเรือง (2542) ซึ่งศึกษา “บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ 3 ฉบับ ได้แก่ Bangkok Post, The Nation และ Business Day” ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (Depth Interview) ที่ทีมงานผู้รับผิดชอบบทบรรณาธิการ และจากการศึกษาเนื้อหา ผลจากการศึกษาเรื่องกระบวนการทำงานของทีมงานผู้รับผิดชอบบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษพบว่า หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษทั้ง 3 ฉบับ มีนโยบายการนำเสนอบทบรรณาธิการที่เหมือนและแตกต่างกัน โดยส่วนที่มีความเหมือนกันได้แก่ “การมุ่งให้ข่าวสารและข้อมูลที่เจาะลึก” โดยมีการสอดแทรกความคิดเห็นที่แสดงจุดยืนของหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงทิศทางและแนวทางในการนำเสนอข่าวโดยรวมของหนังสือพิมพ์

นอกจากนี้ยังเป็น “การกระตุ้นให้เกิดการกระทำ” และหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ ไม่มุ่งเสนอบทบรรณาธิการประเภทบันเทิง จะเห็นได้ผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งก็คือหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับนำเสนอบทบรรณาธิการเพื่อ “กระตุ้นให้เกิดการกระทำ” ในทั้ง 2 ช่วงเวลา ทั้งช่วงที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและนายกรัฐมนตรี ซึ่งอาจเกิดจากเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมือง สื่อหนังสือพิมพ์จึงต้องการนำเสนอบทบรรณาธิการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการกระทำมากกว่าแค่การนำเสนอข่าวสารทั่วไปที่มักเกิดในภาวะปกติอีกทั้งยังสอดคล้องกันในวัตถุประสงค์เพื่อ “ความบันเทิง” กล่าวคือ ไม่พบการเขียนบทบรรณาธิการเพื่อวัตถุประสงค์ในเรื่องของความบันเทิงเลย

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาฎยา พิลางาม (2557) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ การกำหนดวาระของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันในบริบทการเมืองไทย กรณีร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งพบว่า แนวโน้มในการปฏิบัติหน้าที่ของหนังสือพิมพ์จะ “นำเสนอข่าวที่เป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านมีความกระตือรือร้นมากขึ้น” จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของบทบรรณาธิการในงานวิจัยเรื่องนี้ คือ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการกระทำ ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องถือเป็นการศึกษาในช่วงเวลาที่ค่อนข้างใกล้เคียงกันและเป็นความขัดแย้งทางการเมืองที่เชื่อมโยงกันทั้ง 2 เหตุการณ์ที่นำมาเป็นกรณีศึกษา จึงพบว่าผลการศึกษาที่ได้มีความสอดคล้องกัน

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ที่พบนั้น ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ดร.ณิ หิรัญรักษ์ (2530) ได้แบ่งวัตถุประสงค์ของบทบรรณาธิการออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่ (1) เพื่อเสนอข่าว (2) เพื่อให้รายละเอียดข่าว (3) เพื่อแสดงความคิดเห็นโต้แย้งเหตุการณ์ (4) เพื่อกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยา (5) เพื่อจะเข้ามามีส่วนร่วมในเหตุการณ์ (6) เพื่อการโน้มน้าวใจ (7) มุ่งประเมินถึงผลที่จะได้รับ (8) เพื่อเสนอความสำเร็จจากการคิดค้นคว้าและเป็นที่ยอมรับมาเสนอ (9) เพื่อแถลงนโยบาย (10) เพื่อความบันเทิง จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของบทบรรณาธิการในงานวิจัยเล่มนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ดร.ณิ หิรัญรักษ์ แต่สำหรับ

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยศึกษาในช่วงที่มีการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง จึงเน้นที่วัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมากกว่า ทำให้ผลที่ได้คือ พบว่า มีการเขียนบทบรรณาธิการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการกระทำมากที่สุด ซึ่งน่าจะเป็นการกระทำที่เกี่ยวกับการเมืองนั่นเอง ดังนั้นบทบรรณาธิการที่ดีจะต้องพยายามกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความรู้สึกสำนึกและตระหนักในความผิดชอบและแก้ไขปัญหาร่วมกันต่อปัญหารอบตัว ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาบ้านเมือง หรือปัญหาสังคมในทุกด้าน

(2) บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์คมชัดลึกและมติชนมีการนำเสนอประเด็น “ด้านการเมือง” มากที่สุด แต่บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอประเด็น “ด้านสังคม” มากที่สุด ทั้ง 2 ช่วงเวลา

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ 3 ชื่อฉบับ 2 ช่วงเวลา พบว่า หนังสือพิมพ์คมชัดลึกและมติชนมีการนำเสนอใกล้เคียงกัน โดยเสนอประเด็นด้านการเมืองมากที่สุด ในขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐกลับเสนอประเด็นด้านสังคมมากที่สุด จึงกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์คมชัดลึกและมติชนให้ความสำคัญกับประเด็นด้านการเมืองมากที่สุด เพราะมีการนำเสนอมากที่สุด ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐให้ความสำคัญด้านสังคมมากที่สุด เพราะมีการนำเสนอมากที่สุด

จากแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ (2543 : 224-225) ที่กล่าวว่า “บทบาทของสื่อมวลชนในการกำหนดวาระ” (Agenda Setting) ที่เกิดขึ้นจำนวนมากและเป็นระบบระเบียบเพื่อพร้อมสำหรับการนำเสนอ โดยขั้นตอนของการนำเสนอ นั้น สื่อมวลชนจะจัดวาระเรียงลำดับความสำคัญเพื่อให้ประชาชนได้พูดถึง อภิปราย ถกเถียง และให้ความสำคัญต่อประเด็นที่สื่อมวลชนเลือกมานำเสนอ ซึ่งเกิดผลหรืออิทธิพลทางอ้อม กล่าวคือ แม้สื่อมวลชนจะไม่สามารถทำให้ประชาชนคิดแบบที่สื่อมวลชนคิดได้ แต่สื่อมวลชนก็สามารถทำให้ประชาชนคิดถึงเกี่ยวกับสิ่งที่สื่อมวลชนบอกได้ นอกจากนี้สื่อมวลชนยังทำให้ประชาชนเรียนรู้กฎหรือกติกาต่าง ๆ เช่น อะไรที่พูดถึงมาก หรือพูดถึงก่อน แปลว่า มีความสำคัญมาก จะเห็นได้ว่าแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เนื้อหาในงานวิจัยเรื่องนี้ จึงสรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์ฉบับใดนำเสนอประเด็นอะไรมาก ย่อมแสดงว่าหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ต้องการให้ประชาชนผู้อ่านเรียนรู้ประเด็นนั้นมาก ๆ รับรู้ประเด็นนั้นมาก ๆ และพูด

ถึงประเด็นนั้นมาก ๆ ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ในการกำหนดวาระของสื่อมวลชนนั่นเองและยังสอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮน (Cohen, 1963) ที่กล่าวไว้ว่า สื่อหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนไม่ประสบความสำเร็จมากนักในการบอกให้ผู้อ่านคิดอะไร แต่ประสบความสำเร็จอย่างมากในการบอกผู้อ่านว่าควรคิดเกี่ยวกับอะไร จะเห็นได้ว่าการที่หนังสือพิมพ์คมชัดลึกและมติชนนำเสนอบทบรรณาธิการด้วยประเด็นด้านการเมืองมากที่สุด และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอประเด็นด้านสังคมมากที่สุดนั้น แสดงว่าหนังสือพิมพ์ดังกล่าวให้ความสำคัญกับประเด็นนั้น ๆ เป็นเหมือนการ “ชูประเด็น” ด้านต่าง ๆ ที่ต้นตอการให้สังคมเห็นถึงความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแดริง และ โรเจอร์ส (Dearing and Rogers, 1996) ที่กล่าวว่า “ความสำคัญ” (Salience) เป็นระดับที่ทำให้ประเด็นปัญหาในการกำหนดวาระนั้นถูกรับรู้ว่ามีสำคัญมากกว่าประเด็นปัญหาอื่น ๆ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับหรืออาจเรียกว่า “ความสำคัญเชิงเปรียบเทียบ” ซึ่ง “ความสำคัญ” ในการกำหนดวาระของสื่อมวลชนนั้นได้รับจากการบอกเล่าจากผู้ชม ผู้อ่าน และผู้ฟังสื่อ ว่าพวกเขาควรคิดเกี่ยวกับประเด็นปัญหาอะไรบ้าง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า หนังสือพิมพ์คมชัดลึกและมติชนเห็นว่าประเด็นด้านการเมืองมีความสำคัญมากกว่าประเด็นอื่น จึงนำเสนอมากกว่าประเด็นอื่น ในขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเห็นว่าประเด็นด้านสังคมมีความสำคัญมากกว่าประเด็นอื่น จึงนำเสนอมากกว่าประเด็นอื่นผ่านพื้นที่ของบทบรรณาธิการ ซึ่งถือเป็นพื้นที่ที่มีสำคัญมากในหนังสือพิมพ์ จึงเท่ากับเป็นการยกระดับความสำคัญของประเด็นที่ถูกเลือกมากขึ้น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดแดริงและโรเจอร์ส (Dearing and Rogers, 1996) เกี่ยวกับ “ผลระดับที่หนึ่ง” (First-Level Effect) ของการกำหนดวาระคือ ผลด้านความสำคัญของเรื่องที่เป็นปัญหาสาธารณะ บุคคลสาธารณะ หรือหัวข้อใด ๆ ที่ปรากฏในสื่อ โดยสื่อมวลชนก็จะใช้เรื่องหรือปัญหานั้นสร้างอิทธิพลต่อสาธารณชน เพราะเรื่องหรือปัญหาใด ๆ ที่ปรากฏในสื่อจะขึ้นว่าสาธารณชนควรคิดถึงเรื่องอะไร นั่นก็คือ เมื่อปัญหาสาธารณะ บุคคลสาธารณะ หรือหัวข้อใด ๆ ปรากฏในระเบียบวาระของสื่อมวลชน ปริมาณของการทำข่าวที่สะสมในแต่ละครั้งจะเพิ่ม “ความสำคัญ” ให้แก่เรื่องนั้น ๆ ด้วย

อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของแดริงและโรเจอร์ส (Dearing and Roger, 1996) ที่กล่าวว่า ความหมายของ “ผลระดับที่หนึ่ง” ของการกำหนดวาระนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง “การชูประเด็น” (Priming) ของสื่อมวลชนที่กล่าวไว้ว่า บริบทที่เกิดขึ้นก่อนจะมีผลต่อการแปลความหมายของข่าวสาร โดยสื่อมวลชนอาจจะจัดสรร “เวลา” และ “พื้นที่” จำนวนมากให้กับบางปัญหา ซึ่งทำให้ปัญหาเหล่านั้นเข้าถึงสาธารณชนได้มากกว่า และมีชีวิตชีวา มากกว่าประเด็นปัญหาอื่นในความรู้สึกนึกคิดของสาธารณชนซึ่งทำให้สรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์คมชัดลึกและมติชนต้องการชูประเด็นด้านการเมือง ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐต้องการชูประเด็นด้านสังคม นั่นเอง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภวรรณ ภูเจริญ (2549) เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารในฐานะ “เครื่องมือทางการเมือง” โดยมีทั้งหมด 4 หน้าที่ แต่หน้าที่ที่สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องนี้ คือ หน้าที่ในการจัดระเบียบวาระ และหน้าที่เผยแพร่ปลูกฝังความเชื่อทางการเมือง เนื่องจากผลวิจัยที่พบว่าประเด็นของบทบรรณาธิการที่มีการนำเสนอมากที่สุด คือ ประเด็นด้านการเมือง ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อกำหนดวาระทางการเมือง เพราะเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาทางการเมืองที่สื่อมวลชนนำมาอภิปรายหรือนำเสนอในบทบรรณาธิการ โดยสื่อมวลชนอาจนำเสนอประเด็นใหม่ ๆ ด้านการเมือง เพื่อดึงดูดให้ประชาชนมาสนใจ นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังความเชื่อทางการเมืองรวมทั้งการปลูกฝังอุดมการณ์และทัศนคติทางการเมืองด้วย ซึ่งทำได้โดยการสื่อสารแบบจงใจในพื้นที่ของบทบรรณาธิการนั่นเอง

สอดคล้องกับผลวิจัยของ กฤษณา เพ็ชรประยูร (2546) ศึกษาเรื่อง “การนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาประเด็นของการนำเสนอเนื้อหาทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างคือ บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน ตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2540 ถึงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2544 จำนวน 358 บทความ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ และการทดสอบค่าไคสแควร์ ผลการวิจัย พบว่า บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอเนื้อหาทางการเมือง

ร้อยละ 45.0 และบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชนมีการนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองร้อยละ 39.4 จะเห็นได้ว่าผลวิจัยที่ได้สอดคล้องกับการวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งพบว่าบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชนเป็นการนำเสนอด้านการเมืองมากที่สุด แต่แตกต่างกันตรงที่ในงานวิจัยเรื่องนี้กลับพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอประเด็นด้านการเมืองน้อยกว่าด้านสังคม ดังนั้นจึงสอดคล้องกันเพียงแค่บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์คมชัดลึกและมติชนเท่านั้น แต่ไม่สอดคล้องกับบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จาคอป สมิธ (Jacob Smith, 2010) ศึกษาเรื่อง Editorial Pages and the Marketplace of Ideas: A Quantitative Content Analysis of Three Metropolitan Newspapers โดยการศึกษาเป็นการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีในหน้าบทบรรณาธิการจากหนังสือพิมพ์ 3 ชื่อฉบับ โดยเป็นการวิจัยเพื่อศึกษาว่า เนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยเฉพาะนั้นมีร้อยละเท่าไร และเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งนี้ให้ความสำคัญที่การรณรงค์เลือกตั้งโดยเฉพาะ หรือประเด็นอื่น ๆ ในการเลือกตั้ง รวมทั้งศึกษาว่าประเด็นใดบ้างที่ไม่ได้รับการเปิดเผยและตัวบรรณาธิการกำลังสวมบทบาทใดขณะกำลังเขียนบทบรรณาธิการ ผลการวิจัยพบว่า มีการกล่าวถึงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในบทบรรณาธิการน้อยกว่าเรื่องเกี่ยวกับนโยบายสำคัญต่าง ๆ ยกเว้นหนังสือพิมพ์ San Francisco Chronicle ที่พบว่ามีมากถึงร้อยละ 50 ของประเด็นที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และมีเพียงเล็กน้อยในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับที่พบว่าเป็นประเด็นข่าวเกี่ยวกับการเงิน สังคม และนโยบายทหารและนโยบายต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า งานวิจัยของ Jacob Smith สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งก็คือ “การให้ความสำคัญกับประเด็นใดประเด็นหนึ่งเป็นพิเศษ แล้วนำเสนอประเด็นนั้น ๆ บ่อยครั้ง เพื่อสร้างให้ประเด็นนั้นมีความสำคัญในสายตาของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ โดยในงานวิจัยเรื่องนี้พบว่ามีการให้ความสำคัญกับประเด็นด้านการเมืองมากที่สุดในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์คมชัดลึกและมติชน แต่ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสังคมมากที่สุดในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

(3) บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับมีการนำเสนอใน “ทิศทางที่เป็นกลาง” ทั้ง 2 ช่วงเวลา

แต่ในช่วงที่ 1 มี “ทิศทางบวก” มากกว่า “ทิศทางลบ” ส่วนในช่วงที่ 2 มี “ทิศทางลบ” มากกว่า “ทิศทางบวก” จากผลการวิเคราะห์ทิศทางของบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คมชัดลึก และมติชนที่พบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับมีทิศทางนำเสนอที่เป็นกลางมากที่สุด ทั้ง 2 ช่วงเวลาที่ศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ดังกล่าวไม่สนับสนุนหรือคัดค้านการทำงานของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาอย่างชัดเจนนัก แต่การที่พบว่าในช่วงที่ 1 หนังสือพิมพ์มีทิศทางที่เป็นบวกมากกว่าทิศทางลบ ย่อมแสดงว่าในช่วงแรกหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับมีการสนับสนุนการปฏิบัติงานของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชามากกว่าในช่วงที่ 2 เนื่องจากในช่วงที่ 1 นั้นมีทิศทางการนำเสนอเชิงบวกมากกว่าเชิงลบนั่นเอง ซึ่งการที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาทิศทางการนำเสนอของบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์ก็เนื่องมาจากต้องการทราบว่าหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีการแสดงทัศนะหรือท่าทีต่อประเด็นทางสังคม โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแดริงและโรเจอร์ส (Dearing and Rogers, 1996) ที่กล่าวว่า “การกำหนดวาระของสื่อมวลชน” หมายถึง การให้น้ำหนักและความสำคัญกับประเด็นปัญหา รวมทั้งการแสดงทัศนะหรือท่าทีการให้เหตุผลเพื่อย้ำความสำคัญที่สื่อมวลชนเป็นผู้คัดเลือกกว่าเรื่องใดที่ผู้อ่านควรที่จะรับรู้ เพื่อเป็นการจัดลำดับความสำคัญให้กับผู้อ่าน และให้สาธารณชนเกิดการรับรู้และจัดลำดับความสำคัญของข่าวสารไปตามทิศทางเดียวกันกับสื่อมวลชน ดังนั้นหนังสือพิมพ์ฉบับใดที่มีทิศทางในการนำเสนอประเด็นใดประเด็นหนึ่งอย่างชัดเจน ย่อมแสดงถึงการให้น้ำหนักและความสำคัญกับประเด็นนั้นว่าต้องการให้ผู้อ่านเห็นด้วยหรือคัดค้านประเด็นที่นำเสนอ

การที่บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์นำเสนอในทิศทางที่เป็นลบมากกว่าเป็นบวกในช่วงที่ 2 ทำให้ทราบว่าท่าทีหรือจุดยืนของหนังสือพิมพ์ได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ สนับสนุนในช่วงแรก แต่เริ่มคัดค้านหรือไม่เห็นด้วยในช่วงหลังของการทำงานของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มาลี บุญศิริพันธ์ (2537) ที่กล่าวว่า บทบรรณาธิการเป็นส่วนสำคัญที่สุดส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์ ซึ่งสะท้อนให้ผู้อ่านได้ทราบและเข้าใจถึงความเป็นไปของกระแสข่าว ทัศนะและนโยบายของหนังสือพิมพ์ต่อปัญหาบ้านเมือง เปรียบ

เสมือนเวทีแสดงความคิดเห็นทางหนังสือพิมพ์จากกองบรรณาธิการ จากผู้อ่านและผู้ชำนาญเฉพาะด้านตั้งนั้น เมื่อที่คณะและนโยบายของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ทิศทางการนำเสนอในบทบรรณาธิการเปลี่ยนแปลงไปด้วยแต่กลับไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา เพ็ชรประยูร (2546) เรื่อง “การนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาทิศทางการนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองกลุ่มตัวอย่างคือ บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน ตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2540 ถึงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2544 จำนวน 358 บทความ ผลการวิจัย พบว่า ทิศทางของการนำเสนอเนื้อหาทางการเมือง บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชนมีทิศทางการนำเสนอเป็นเชิงลบมากกว่า ในขณะที่บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีทิศทางการนำเสนอเป็นกลางและเป็นเชิงบวกมากกว่าจะเห็นได้ว่างานวิจัยของ กฤษณา เพ็ชรประยูร พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้มีทิศทางที่เป็นกลางอย่างชัดเจนเหมือนงานวิจัยเรื่องนี้ แต่กลับพบว่ามีทิศทางลบโดยเฉพาะในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเองก็ไม่ได้มีทิศทางเป็นกลางส่วนใหญ่ แต่กลับพบว่ามีทั้งกลางและบวกในจำนวนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งการที่ผลการวิจัยของ กฤษณา เพ็ชรประยูร ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องนี้ สาเหตุอาจเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน เพราะในช่วงที่ผู้วิจัยกำลังทำวิจัยเรื่องนั้นถือเป็นช่วงที่มีภาวะทางการเมืองที่ไม่ปกติ เพราะการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำเกิดขึ้นจาก

การทำรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งต่อมาก็ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี จึงส่งผลให้สื่อมวลชนซึ่งถือเป็นฟันเฟืองและเป็นกลไกสำคัญในทางการเมืองย่อมต้องได้รับอิทธิพลบางอย่างมาดัดแปลงการทำงานหรือการนำเสนอข่าวหรือบทบรรณาธิการนั่นเอง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

(1) หากมีการวิเคราะห์ทิศทางของบทบรรณาธิการที่มีต่อกลุ่มทางการเมืองกลุ่มอื่น น่าจะทำให้เห็นภาพทิศทางของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ได้ชัดเจนว่าสนับสนุนหรือคัดค้านการทำงานของบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใด

(2) น่าจะมีการวิเคราะห์เนื้อหาการใช้คำพูดเพื่อสร้างเกลียดชัง (Hate Speech) ที่ปรากฏในเนื้อหาข่าวในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการนำเสนอเนื้อหาในสื่อมวลชนที่อาจส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งทางการเมือง

(3) ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ไทยควรรู้เท่าทันสื่อหรือควรมีวิจารณญาณในการอ่านและตีความเจตนาของนักข่าวหรือตัวบรรณาธิการ เพื่อจะได้วิเคราะห์และแยกแยะได้ว่า ควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ อะไรคือข้อเท็จจริงอะไรคือความคิดเห็น และสามารถตีความความหมายระหว่างบรรทัดได้ แม้ว่าในบทบรรณาธิการจะเป็นพื้นที่สำหรับความคิดเห็นก็ตาม แต่ก็ผ่านการหาข้อมูลและนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริงในเบื้องต้นก่อน ซึ่งหากผู้อ่านสามารถแยกแยะได้ก็จะไม่ต้องตกเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งทางการเมือง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กฤษณา เพ็ชรประยูร. (2546). *การนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. (2543). *มองสื่อใหม่ มองสังคมใหม่*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- ดรุณี หิรัญรักษ์. (2538). *เทคนิคการหาข่าวและการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ นำเจริญ. (2549). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรายงานข่าว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาฏยา พิลางาม. (2556). *การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการกำหนดวาระของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันในบริบทการเมืองไทย กรณีร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ภณรัตน์ คชสิทธิ์. (2557). การเขียนแสดงความคิดเห็นในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 33(5), 322.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2534). การเขียนบทบรรณาธิการ. ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. *การข่าวและบรรณาธิการ* หน่วยที่ 6-9 (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- . (2537). *หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ปรกาศพริกก.
- วราภรณ์ ทรัพย์รุ่งเรือง. (2542). บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ 3 ฉบับ ได้แก่ *Bangkok Post, The Nation และ Business Day*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภวรรณ ภูเจริญ. (2549). *การวิเคราะห์บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต่อการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2534). *การสื่อสารกับการเมือง*. กรุงเทพฯ: ประสทิธภัณฑ์แอนด์พริ้นติ้ง.
- ภาษาอังกฤษ
- Cohen, B. C. (1963). *The press and foreign policy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Dearing, J. W., & Rogers, E. M. (1996). *Agenda Setting*. Thousand Oaks: SAGE.
- Jacob Smith. (2010). *Editorial Pages and the Marketplace of Ideas: A Quantitative Content Analysis of Three Metropolitan Newspapers*. School of Graduate Studies. Utah State University.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). *The agenda-setting function of the mass media*. *Public Opinion Quarterly*, 36, 176-187.
-